

Bestyrelsens beretning for 2019.

Fredninger

Der er i 2019 indsendt fredningsforslag på: Aarhus Universitet, Trinitatis Kirkeplads i København, Galionshuset i Sønderho, Aarhus Cyklebane og Edvard Heidbergs Anden Villa.

Særligt skal nævnes arbejdet med fredningsforslaget for Aarhus Universitet. Det var et resultat af et meget intensivt arbejde som rakte over landsforeningens 4 udvalg. Universitetet er kendt for sine gule bygninger (der daterer sig fra 1933 og frem til i dag) og deres enkle, stramme former placeret i en park, der er domineret af en dramatisk morænekløft. Et område, hvor samspillet og helhedsværdien mellem alle bygningerne og de grønne anlæg er væsentligt for at fredningsværdierne kan bevares.

Stor tak til medlemmerne for det store, faglige og indsigtsfulde arbejde og engagement, der lægges i udvalgenes arbejde. Læs mere under rapporterne fra de enkelte udvalg.

En tak skal rettes til Peter Hee, som lægger et stort arbejde i Det Særlige Bygnings Syn.

Landsforeningen ser frem til at fortsætte det positive og konstruktive samarbejde med enhedschef Merete Lind Mikkelsen og øvrige medarbejdere i Slots- og Kulturstyrelsen. Vi ser frem til at Styrelsen i 2020 kan prioritere nye fredninger, fremfor fredningsgennemgang og affredninger.

Landsforeningen arbejder for en revidering af fredningsloven, herunder muligheden for områdefredninger. Eksempelvis frygter vi fremtiden for Nyholm i København, hvor helhedsværdierne kommer under stærkt pres, når forsvaret forlader bygninger og området overlades til investorer og Københavns kommune.

Hvem bestemmer udviklingen: Kommunerne eller investorer?

Nedenstående er en række eksempler på, at kommunerne har brug for vejledning og en myndighed som kan stoppe nedrivninger og nybyggeri i områder der er af særlig betydning for lokalområdet. Det kan f.eks. være i historiske bykerne og kulturmiljøer, hvor de historiske- og arkitektoniske værdier er under pres eller helt forsvinder pga. alt for høje bebyggelsesprocenter, utilpassede bygningshøjder, dårlige materialer og dårlig arkitektur.

Vesterbro i København, hvor alt hvad der bevidner det gamle Vesterbro og Tove Ditlevsen nu er revet ned og, hvor det eneste tilbageværende er skilte med Tove Ditlevsens navn og turistbrochurer, der "sælger" oplevelsen af det oprindelige Vesterbro med billeder af skorstenen fra baggråden bag Slagterhusene. Både husene og skorstenen er nu revet ned.

Den gamle kødby i Aarhus er under stærkt pres.

Nyt, utilpasset museumsbyggeri ved Rø på Bornholm (ved siden af det nuværende kunstmuseum).

Nedrivning af en række villaer langs Skanderborgvej i Aarhus.

Carlsberg-grunden i København, hvor den historiske værdi i den grad er blevet svækket af en alt for høj bebyggelsesprocent.

Hovedbygningen på Katrinedal på Møn er revet ned.

Ovenstående er desværre kun en brøkdel af det, der sker i alle byer landet rundt

Vi foreslår derfor, at der indføres et armlængdeprincip og at der oprettes 8 bygningskulturelleråd under Slots- og kulturstyrelsen som kan rådgive og vejlede kommunerne og, som i sidste ende, har beslutningskompetence til at stoppe nedrivninger, nybyggeri og ændringer på bygningsfacader.

FN's verdensmål.

FN's verdensmål og bæredygtighed taler lige ind i vores dagsorden. Særligt verdensmål 11, der handler om bæredygtige byer.

Det er vigtigt at understrege, at allerede byggede bygninger er det mest bæredygtige byggeri. Dem skal vi derfor passe på.

Den mest bæredygtige måde at bygge nyt på, er at bygge med holdbare materialer, i god kvalitet og med solidt og godt håndværk.

De såkaldte nul- eller lavenergihuse er en tilsnigelse. Selvom den nye bygning måtte have en lav CO2 udledning, så er nybyggeri, uanset hvor mange varmepumper der sættes op, solpaneler på taget eller isolering i ruder, facaderne og på loftet, 8-10 gange mere belastende for klimaet end klima-renovering af allerede eksisterende bygninger.

Landsforeningen vil sætte yderligere fokus på bæredygtigheds-dagsordenen i den kommende tid.

Inspirations- og temamøder

Betydningsfulde haver

Have- og Landskabsudvalget afholdt den 23. marts 2019 et velbesøgt inspirationsmøde om "Betydningsfulde haver" i Odense. Fokus på mødet var alle de dejlige steder og haver, der har betydning for vores forståelse og indsigt i vores kultur- og lokalhistorie. Det er steder, der giver os glæde og inspiration i hverdagen, og som derfor er betydningsfulde og værd at passe på. Det er ikke altid værker, der kan opfylde de skrappe betingelser, som skal til for at blive fredet, men haverne har alligevel stor betydning for os alle sammen. Vi vil gerne give dem opmærksomhed og fremhæve dem som noget uundværligt.

Have- og Landskabsudvalget lægger fortsat en stor indsats i formidlingen af de betydningsfulde haver.

Få styr på planerne

Den 24. august 2019 afholdt planudvalget et inspirationsmøde med udgangspunkt i planloven og, hvordan lokalforeningerne og personlige medlemmer kan blive en attraktiv samarbejdspartner for kommunen og blive hørt, når det gælder. Det er vigtigt at kende processerne, mulighederne og aktørerne i kommune- og lokalplanlægning, og udvikle samarbejdet til gavn for kulturmiljøerne og den bedste og mest nænsomme bevaring af vigtige bygninger.

Udvalget planlægger at gennemføre lignende inspirationsmøder på Sjælland i 2020.

Projekter

En Fælles Sag

Med økonomisk støtte fra Realdania, og hjælp fra konsulentfirmaet Ingerfair, har vi i gangsat en organisationsanalyse, der sætter fokus på vores medlemsforeninger og personlige medlemmer. Vi ønsker at blive klogere på, hvad vores medlemmer mener er den vigtigste opgave, som skal løses inden for bygnings- og landskabskulturen? Hvad vi som foreningen kan gøre bedre? Og hvad fremtiden bør bringe?

Der er gennemført spørgeskemaundersøgelser, afholdt møder med medlemmer, møder med fokusgrupper og interview med "omverdenen". I skrivende stund er arbejdet endnu ikke færdigt. Resultaterne vil blive offentliggjort så hurtigt som muligt.

Byens Hus

Landsforeningen har, i et samarbejde med Realdania By og Byg, efterspurgt bygninger, som med deres arkitektur eller misligholdelse skæmmer et væsentligt byrum eller gadeforløb. Projektets ide er at vise, at man for rimelige midler kan istandsætte nedslidte huse, så de igen bliver et aktiv for området. Vi modtog i 2017 mange forslag fra hele landet med en fin geografisk og typemæssig spredning. I sensommeren 2018 blev et historisk byhus i Faaborg, på forslag af By og Land Faaborg og Omegn, udvalgt som det første "utilpassede" købstadshus. Strandgade 4 i Faaborg blev foreslået af vores lokaleforening: Foreningen By og Land Faaborg og Omegn. Strandgade 4 er blevet købt af Realdania med videresalg for øje. Det kom under Realdania By og Bygs behandling i slutningen af 2018 og blev i maj 2019 indviet. Bygninger er nu en spændende bolig for en familie. Forhåbentlig kan forvandlingen inspirere til lignende tiltag i andre købstæder.

Netværk for Bindingsværk

Arbejdet i "Netværk for Bindingsværk" tog sin start i begyndelsen af 2017 og har siden afholdt regelmæssige netværksmøder og kurser. Det er sket i et samarbejde med Kunstakademiets Arkitektskole i København, Center for Bygningsbevaring i Raadvad og Landsforeningen. I 2019 har der været afholdt netværksmøde om by-bindingsværk i Randers og Ribe og et temamøde om egnsspecifikke forskelle i dansk bygningskultur blev afholdt i Dragør. Endelig besøgte netværket Ryslinge savværk og deltog i Træbyseminar i Risør i Sverige.

Søren Hossy er vores ankermand på dette projekt, som med udgangen af 2019 nu er afsluttet. Netværk for Bindingsværk fortsætter formidlingen som en selvstændig forening i tæt samarbejde med Landsforeningen.

Projektgruppen for Netværk for Bindingsværk består af Søren Vadstrup, Søren Hossy og Per Godtfredsen, som også vil være blandt de drivende kræfter i Foreningen Netværk for Bindingsværk. Netværket og dets aktiviteter er finansieret af Maersk-fonden.

Foreningens primære fokus er på de unikke muligheder, som bindingsværk og træbygninger har.

Vi glæder os til samarbejdet med den nye forening.

Præstegårde

Landsforeningen ønsker, dels overfor myndighederne og dels overfor det øvrige samfund, at få præstegårdens ofte prækære situation frem i lyset. Derfor har vi med udgangen af 2018 gennemført en bygningskulturel undersøgelse af præstegårdene i Fyns Stift. Torben Lindegaard har været ankermand på dette projekt.

Det er med stor glæde, at vi allerede nu kan konstatere at flere istandsættelser på Fyn har ladet sig inspirere af undersøgelsens anbefalinger.

Indsamling af gaver, landsforeningen er nu §8a-modtager

100 gaver á 200 kr. kræves for at kunne anerkendes som §8a-modtager under ligningsloven. Det lykkedes så nu kan vi gnidningsfrit søge driftstilskud fra Slots- og Kulturstyrelsen. Godkendelsen gør det muligt for gavegiverne at trække beløbet fra i SKAT.

Det indsamlede beløb vil blive givet videre til et konkret istandsættelsesarbejde.

Landsforeningen deltog i den offentlige debat

Landsforeningen har ytret sig i landsdækkende aviser, på Facebook og i nyhedsbreve og i høringsvar. Emnerne har bl.a. været:

- Indførsel af et armslængdeprincip i den kommunale plan- og byggesagsbehandling;
- Behovet for ændring af fredningsloven;
- Beskæringen af byfornyelsesmidlerne;
- Vikingskibshallen m.m.;
- Områdefredninger;
- Byggeri af kunstmuseet på Bornholm;
- Offentlig høring af planloven;
- Sommerhusområder i kystnærhedszonen.

Arkitekturens Dag

Nogle af Landsforeningens medlemsforeninger deltog i markeringen af arkitekturens Dag den 1. oktober 2019.

Som inspiration og baggrund var juni 2019's udgave af By & Land et temanummer om "Fredning af enfamiliehuse efter 1945". Vi opfordrede alle lokalforeninger til at benytte chancen for at arrangere besøg, debatter m.m. om efterkrigstidens bygninger og landskaber.

Ligesom de foregående år opfordrede Landsforeningen også foreningerne til at annoncere de lokale arrangementer på Arkitektforeningens hjemmeside/platform. Vi kunne desværre konstatere at kun ganske få medlemmer i år deltog i arkitekturens Dag med fokus på enfamiliehuset efter 1945.

Rejser og udflugter.

Rejser og udflugter er noget som vi gerne vil tilbyde vores medlemmer.

I samarbejde med Sorø Bevaringsforening besøgte vi i maj Gjorslev Gods på Stevns. Efter frokosten i de dejlige omgivelser ved Traktørstedet ved Gjorslev Bøgeskov gik turen til Stor Heddinge, hvor Helge Torm viste rundt i byen før turen blev afsluttet i Stor Heddinge kirke.

Meld derfor gerne ind, hvis i ude lokalt arrangerer et spændende besøg som i gerne vil dele med andre, så annoncerer vi det gerne på Facebook eller i vores nyhedsbrev.

En unik endagstur til Sprogø blev gennemført i juni samarbejde med Historiske Huse og The Danish Club. Deltagerne blev klogere på øens historie, som bl.a. er berømt for sit fyrtårn, sit tidligere pighjem og som forbindelsespunkt for øst og vest via Storebæltsbroen. Dagen blev sluttet af med en byvandring i Nyborg.

Forberedelserne til en studierejse med temaet "Baushaus" byggeri i Berlin og Dessau tog sin begyndelse i 2019 og gennemføres i juni 2020.

Det er netop besluttet at gennemføre en studierejse til Umbrien/Italien med Thomas Roland som rejseguide i maj 2021.

Bladet BY&LAND

En stor tak til Helge Torm, som med vidende og kyndig hånd redigerer bladet By&Land.

I marts nummeret 2019 var artikler om Hjørring og årsmødet og Præstegårde i Fyns Stift. Juni 2019 var centreret omkring enfamiliehuse efter 1945. September markerede 100 året for Bauhaus og i december nummeret var artikel om Overformynderiets tidligere bygning og truet velfærdsbyggeri.

Sekretariatet

Vi har igen i år haft travlt og det gælder i særdeleshed også sekretariatet, med Nanna Uhrbrand i spidsen.

Mette Krag Nørgaard lægger mange kræfter i det meget omfattende arbejde med vores regnskabssystem og medlemsdatabase.

Ole Kaae har, som frivillig, udarbejdet flere høringsvar og har afsluttet en hårdt tiltrængt oprydning på loft og sekretariat.

Journalist Tom Ekerøth er netop startet som frivillig på sekretariatet. Han vil bistå med journalistisk erfaring og som tidligere chefredaktør på magasinet Kommunen vil han hjælpe med en strategi for kommunevalget i 2021.

Tak for deres store arbejde og indsats på sekretariatet og for deres støtte til udvalgsformænd og -medlemmers arbejde.

Nye lokaler

Borgergade 111 står foran en omfattende istandsættelse. Det betyder at alle lejere er opsagt pr. 1. juni 2020. Vi har i samarbejde med Historiske Huse lejet baghuset i Borgergade 111, hvor Landsforeningen vil indrette kontor- og mødelokaler på 1. sal. Lejemålet er midlertidigt og vil gælde frem til september 2021.

Vi glæder os til at kunne byde jer velkomne i de nye lokaler fra og med 1. juni 2020.